

Zaaknummer: 00001151949
Onderwerp: Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029
Datum raadsvergadering: *Invullen door de griffie*

Portefeuillehouder: G.F. Ruiten
Programma: 0. Bestuur en ondersteuning

Publiekssamenvatting

In de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 wordt uiteengezet waaraan Dijk en Waard in 2026 de beschikbare middelen wil besteden. De kadernota 2026, met daarin de uitgangspunten voor een sluitende begroting, is als basis gebruikt voor de programmabegroting.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit de programmabegroting 2026 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2027-2029.

Inleiding

Dijk en Waard is een jonge gemeente die na de eerste vier jaar stevig staat. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan goede voorzieningen, woningen, veiligheid, bereikbaarheid, werkgelegenheid, duurzaamheid en een sterke sociale basis voor onze inwoners. Dat is gedaan vanuit overtuiging en samen met de samenleving.

Vooruitkijken in onzekere tijden

De begroting voor 2026 is opgesteld in een financieel lastige en onzekere tijd. Gemeenten staan aan de vooravond van de zogeheten *ravinjaren*: jaren waarin de bijdrage vanuit het Rijk flink terugloopt, terwijl de maatschappelijke opgaven groot blijven. Daar komt bij dat de kosten stijgen door bijvoorbeeld cao-afspraken en hogere prijzen, terwijl de indexering en middelen voor nieuwe taken vanuit het Rijk achterblijft. Dat zorgt voor een kloof tussen de uit te voeren taken en de middelen die daarvoor beschikbaar zijn.

Toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, klimaatverandering en een grotere kans op langdurige stroomuitval dragen bij aan een groeiend gevoel van onzekerheid in de samenleving. Deze dreigingen zijn niet losstaande verschijnselen, maar grijpen vaak op elkaar in en versterken elkaars impact. Op deze dreigingen moet de gemeente zich voorbereiden en als samenleving de weerbaarheid en veerkracht versterken. Zo kunnen we sneller herstellen als er iets misgaat. Dit beïnvloedt de keuzes nu en in de toekomst in zaken als energievoorziening, digitale veiligheid en crisisbeheersing.

Sluitende begroting zonder voorzieningen te schrappen, maar met weinig ruimte

Het is gelukt om de begroting voor 2026 structureel sluitend te maken, ondanks tegenvallende inkomsten vanuit het Rijk. Het traject realistisch begroten is doorlopen en de maatregelen daaruit helpen het huishoudboekje op orde te houden en te blijven investeren in de toekomst. Daarbij zijn de lasten voor inwoners zoveel mogelijk beperkt en blijven belangrijke voorzieningen, zoals zwembaden en sportvoorzieningen, behouden.

Koers en prioriteiten blijven staan

De koers en prioriteiten van Dijk en Waard blijven staan, er wordt geïnvesteerd in wat nodig is: wonen, werken, bereikbaarheid, veiligheid, een sterke sociale basis en een groene, duurzame leefomgeving. Dat is belangrijk, want Dijk en Waard groeit en dat vraagt om blijvende investeringen.

Er wordt gewerkt aan de spooronderdoorgang Zuidtangent bij station Heerhugowaard en aan de vernieuwing van schoolgebouwen en sport- en recreatievoorzieningen zoals SV Vrone en Kanaalpark. Tevens wordt volop gebouwd aan nieuwe woningen en er worden nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld. Zo bouwt Dijk en Waard verder aan een gemeente waar inwoners prettig kunnen wonen, werken en samenleven.

Daarbij blijft ruimte behouden voor de toekomst: investeren in een klimaatbestendige gemeente, in de gezondheid en weerbaarheid van jongeren en in een goede samenwerking met onze maatschappelijke partners. Wel is de financiële ruimte beperkt; elke nieuwe wens moet zorgvuldig worden afgewogen. Waar ruimte is, is het wat ons betreft vooral aan een volgende coalitie om keuzes te maken.

Lasten en tarieven 2026: scherp sturen blijft nodig

De belastingen worden dit jaar met de inflatiecorrectie (afhankelijk van de consumentenprijsindex) verhoogd. De rioolheffing wordt lager, dat scheelt in de portemonnee. Ook hier is kritisch naar de inkomsten en uitgaven gekeken. De inkomsten vallen hoger uit en de uitgaven lager. Het geld dat overblijft, wordt gebruikt voor een verlaging van de rioolheffing.

Keuzes en gevolgen: OZB en organisatie

Er is een structureel sluitende begroting voor 2026, waarbij de negatieve gevolgen voor inwoners en ondernemers zoveel mogelijk beperkt zijn. Toch ontkomt Dijk en Waard door de teruglopende bijdrage vanuit het Rijk niet aan moeilijke keuzes. Zo is vorig jaar al de OZB verhoogd. Ook de organisatie merkt de gevolgen: er kwamen extra taken bij, maar die is met de bestaande formatie opgepakt, zonder uitbreiding van personeel of middelen. Ook dit jaar vraagt dat veel van de organisatie: met de start van het nieuwe team gebiedsregie worden de extra taken opnieuw structureel binnen de bestaande formatie uitgevoerd. Daarmee laten we zien dat we kritisch naar onszelf kijken en onze verantwoordelijkheid nemen. Tegelijkertijd is de ruimte beperkt: verder snijden in personeel van onze groeigemeente, zou direct merkbaar zijn voor inwoners, bijvoorbeeld in langere wachttijden.

Samen verder bouwen aan Dijk en Waard

In het sociaal domein blijft de gemeente investeren in goede zorg en ondersteuning dichtbij. Belangrijke thema's als eenzaamheid en armoede worden stevig aangepakt. De gemeente zet door met de vernieuwing en verbetering van sportaccommodaties, zodat iedereen in Dijk en Waard kan blijven bewegen en elkaar ontmoeten. Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendig evenementenbeleid dat de dorpen en wijken van Dijk en Waard met elkaar verbindt en voor levendigheid zorgt. We willen dat iedereen zich thuis voelt in Dijk en Waard, ongeacht achtergrond of levenswijze. Diversiteit en inclusie blijft daarbij het uitgangspunt. Met gebiedsregie bouwt Dijk en Waard verder aan de ontwikkeling van de wijken en dorpen, samen met inwoners en partners. En de bedrijfsvoering houden we organisatie stevig en wendbaar, zodat de gemeente in kan spelen op nieuwe uitdagingen en noodzakelijke ontwikkelingen. Dat vraagt wel financieel scherp sturen. Zo is en blijft Dijk en Waard een fijne plek om te wonen, werken en leven.

Beoogd effect

- De raad heeft het budgetrecht. Door het vaststellen van de programmabegroting 2026 door de gemeenteraad, wordt het budget toegekend om de taken van de gemeente in 2026 uit te kunnen voeren.
- Voldoen aan de bepalingen van de Gemeentewet inzake de tijdige vaststelling van de Programmabegroting 2026 door de gemeenteraad en tijdige toezending daarvan, vòòr 15 november as., aan de toezichthouder (de provincie Noord-Holland).

Kader

- Gemeentewet (artikel 189 e.v.).
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Financiële Verordening Dijk en Waard.

Argumenten per beslispunt

De programmabegroting 2026 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2027-2029.

- *Met de vaststelling van de programmabegroting 2026 door de raad, wordt het budget toegekend om de taken van de gemeente in 2026 uit te kunnen voeren.*
- *In de programmabegroting zijn de effecten uit de Kadernota 2026 verwerkt.*
De Kadernota 2026 vormt de basis voor de programmabegroting. De benoemde ambities en het nieuwe beleid zijn verwerkt in de begroting. Hierdoor krijgt de raad een integraal beeld van de financiële uitwerking van het voorgestelde beleid.
- *In deze begroting zijn de autonome ontwikkelingen meegenomen.*
- De autonome ontwikkelingen, technisch-administratieve aanpassingen en de verwerking van de meicirculaire 2025 zijn meegenomen in de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Hierdoor krijgt de raad een compleet beeld van het financiële perspectief van de gemeente.

Kanttekeningen en risico's

1. Conform de Gemeentewet dient de programmabegroting uiterlijk 15 november 2025 bij de toezichthouder te zijn aangeleverd. Als de programmabegroting 2026 niet vòòr 15 november 2025 is vastgesteld, dan stelt de provincie als toezichthouder het regime van preventief toezicht in.
2. De begrotingssaldi (structurele en incidentele baten en lasten) van de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 zijn niet sluitend. De structurele begrotingssaldi kennen daarentegen geen tekort. Hierdoor is er voor de beoordeling in welk toezichtregime Dijk en Waard valt geen aanleiding om over te gaan op actief of preventief toezicht. Met de incidentele baten en lasten meegenomen is er over de gehele planperiode gemeten een tekort van € 3,0 miljoen. Dit betekent dat Dijk en Waard inteert op haar reserves.

Alternatieven

In de programmabegroting is een verdeling van beschikbare financiële middelen gemaakt over de verschillende programma's. Het is mogelijk om een andere verdeling te maken voor de begrote bedragen die geen autonome ontwikkelingen betreffen. De raad kan hiertoe via amendementen besluiten.

Samenwerking en participatie

Over de programmabegroting heeft geen samenwerking of participatie met externe partijen plaatsgevonden. Het vaststellen van de begroting is een recht dat aan de gemeenteraad is voorbehouden.

Financiën

In de kadernota 2026 is de eerste stap gezet naar de begroting 2026. Het meerjarenperspectief uit de kadernota heeft de gemeente voor de grote uitdaging gesteld om te komen tot een sluitende begroting. De meicirculaire van het Rijk bood enige verlichting, maar onvoldoende om het tekort te dichten. Er blijft nog steeds een aanzienlijk deel over van de eerder toegepaste korting van het Rijk op het gemeentefonds. Daarnaast heeft het Rijk voor 2026 en 2027 slechts tijdelijke toezeggingen gedaan voor extra middelen.

De gemeente Dijk en Waard wil een structureel sluitende begroting presenteren met positief oordeel van de provincie. De ongunstige uitgangspositie van het meerjarenperspectief uit de begroting 2025 en de kadernota 2026 vraagt ons om keuzes te maken. De mogelijke keuzes zijn in beeld gebracht met het project Realistisch begroten. Dit maakt inzichtelijk waar ruimte zit, welke risico's er zijn en wat de maatschappelijke gevolgen kunnen zijn van bezuinigingen. Deze inzichten zijn gebruikt om te komen tot een sluitende begroting. Hierbij is als uitgangspunt genomen dat de gevolgen voor inwoners en voorzieningen zoveel mogelijk beperkt blijven. Onderstaand overzicht toont de ontwikkeling van het perspectief. Voor de jaren 2026 en 2028 is er sprake van een begrotingstekort. Dit wordt deels gecompenseerd met een overschot in 2027 en 2029.

x eur 1.000

Financieel perspectief	2026	2027	2028	2029
Primaire begroting	-13.782	-9.340	-13.702	-8.702
Effect Voorjaarsrapportage	-2.519	-2.695	-2.602	-2.573
Effect Kadernota	-1.643	-826	-735	-656
Effect begrotingsproces 2026	13.857	13.351	13.747	15.750
Begrotingssaldo	-4.086	490	-3.291	3.819

Onderstaande tabel specificeert de aanpassingen die gedaan zijn in het begrotingsproces 2026 en de keuzes die gemaakt zijn om te komen tot een structureel sluitende begroting. In het hoofdstuk programma's staan verdere financiële toelichtingen.

x eur 1.000

Specificatie effect begrotingsproces	2026	2027	2028	2029
Autonome ontwikkelingen	-5.883	-7.855	-11.641	-12.678
Verhoging algemene uitkering (AU)	8.950	9.407	9.067	10.843
Leges en OZB	2.380	2.381	2.381	2.381
BTW Compensatiefonds (surplus naar AU)	1.119	1.119	1.119	1.119
Jeugdhulp - Uitkomsten commissie van Ark	700	700	3.700	3.700
Maatregelen Realistisch begroten				
Programmabudgetten (lage impact/ minimale scenario)	557	556	567	567
Aanpassingen MIP en inschatting afschrijvingen	1.371	1.816	2.061	2.061
Herijking voorziening Groot Onderhoud	2.000	2.000	2.000	2.000
Jeugdzorg	-	-	-	-
Groeigelden	1.265	2.530	3.795	5.060
Reserves (exploitatie)	697	697	697	697
Subtotaal realistisch begroten	5.890	7.599	9.120	10.385
Dekking vanuit algemene reserve	700			
Effect begrotingsproces 2026	13.857	13.351	13.747	15.750

Structureel begrotingssaldo 2026

Voor 2026 is er sprake van een begrotingstekort van € 4,1 miljoen. Dit is het saldo inclusief de incidentele baten en lasten. In 2026 is er per saldo € 4,1 miljoen aan incidentele baten en lasten. Dit betekent dat er een structureel begrotingsevenwicht is in 2026. Dit geldt ook voor de daaropvolgende jaren. Om in 2026 tot een structureel sluitende begroting te komen is gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot maximaal 10% van de algemene reserve als structurele dekking te boeken. Voor € 700.000 is hier gebruik van gemaakt.

Begrotingssaldo

	x eur 1.000			
Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo (incidenteel en structureel)	-4.086	490	-3.291	3.820
Waarvan incidenteel	-4.086	-330	-5.143	-39
Structureel begrotingssaldo	0	820	1.852	3.859

Communicatie

De Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 worden toegelicht in een persgesprek. Gelijktijdig met het verzenden van de begroting aan de gemeenteraad is het persbericht verzonden.

Na besluitvorming door de raad op 13 november 2025 zullen de Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 op de gemeentelijke website worden gepubliceerd.

De onlineversie van de begroting is uiterlijk 6 oktober 2025 beschikbaar op de gemeentelijke website.

Uitvoering

Na vaststelling van de programmabegroting 2026 zal deze voor 15 november 2025 naar de toezichthouder, de provincie Noord-Holland, worden verzonden.

Bijlagen, onderdeel van het besluit

1. Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029
2. Raadsbesluit Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029

Bijlagen ter informatie

3. Persbericht Begroting 2026.